

CATALUNYA SOCIAL

Any VIII. Núm. 350

Un any, 10 ptes. — Núm. solt, 20 cts.

11 de febrer de 1928

PUBLICACIÓ
SETMANAL

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
DURAN I BAS, 11 - BARCELONA

APARTAT 1036
TELÉF. 1171 A

PUBLICATS ELS ACORDS DE LA
CONFERENCIA EPISCOPAL
DE LA

PROVINCIA ECLESIASTICA TARRACONENSE

HAGUDA PROXIMAMENT A BARCELONA

“CATALUNYA SOCIAL”

RET EL DEGUT HOMENATGE D'OBEDIENCIA DEL POBLE CRISTIA
A TAN SANTES DISPOSICIONS
I DONA PUBLIC TESTIMONI D'AMOR I ADHESIO
AL PROPI PRELAT

DR. JOSEP MIRALLES I SBERT

ALS ALTRES PRELATS DE LA PROVINCIA ECLESIASTICA
AL QUI ELS REPRESENTA A TOTS

EMM. SR. CARDENAL VIDAL I BARRAQUER

I COM TERME DE LA JERARQUIA CATOLICA AL

SUPREM PONTIFEX PIUS XI

VICARI DE JESUCRIST

I CAP VISIBLE DE L'ESGLÉSIA CATOLICA

DE LA VIDA MODERNA

Les ducs amigues

Donya Amàlia i donya Amèlia són dues vídues de poca feina que habiten dos pisos parions de la Rambla de Catalunya a Barcelona. Ambdues tenen sengles filles casades i un parell de fills solters i joves quiscuna, que no necessiten per a res les mares perquè ja saben anar sols.

Les dues senyorasses tenen les mateixes aficions i els mateixos mals. A les dues els convé molta tranquil·litat perquè no se'ls avalotin els nervis del respecte caparró i molta distracció per foragitar tota llei de cabòria. A llur edat, ja són a prop dels seixanta, n'han vistes tantes!

Tinc l'honor de presentar als lectors aquestes dues senyores, donya Amàlia i donya Amèlia, en el precís moment en què s'estan en el salonet de casa de la primera d'elles, tot fent calmosament no sé quina mena de labor i tot dialogant de les seves coses.

—No; el que és jo ja he dit a la meua filla gran que els nens, un moment i prou; només allò de pujar i baixar, perquè, la veritat! m'atabalen.

—Les meves filles ja ho saben d'anys: si les vull veure, les criatures, vaig a casa seva i així els deixo quan vull. Això és de tres anys ençà que van venir a casa a fer els Reis i vaig tenir un disgust...

—Déu ens en guard que prenguessin mal a casa nostra: després dirien que nosaltres...

—No va pas ser això precisament; però van martiritzar en tanta de manera la cotorra que em va fer mala cara tres dies seguits. Ara que hi penso, senyora Amàlia, potser farem tard?

—A veure... no, senyora Amèlia, si només és un quart de sis.

—Ara vegi, senyora Amàlia, estava anguniosa. Sap que la setmana passada vaig veure donya Núria?

—Ja li devia sortir amb una de les seves!

—Se li havia ficat al cap que jo havia d'entrar al rober de l'Infant Jesús.

—I això què és?

—Es una societat de senyores que cusen roba pels pobres de la barriada del Poble Sec: però jo no serveixo per aquestes coses: tinc una sensibilitat extremada i, quan penso en els pobres, el cor se m'entendreix i els ulls se'm neguen. És que no hi puc pensar! Ja l'hi vaig dir: si vol, que em vinguin a buscar cada any dues pessetes per tantes necessitats com hi ha, però que no em facin assistir a l'espectacle de la misèria. No ho puc resistir!

—Prou que en veus de coses anant pel carrer, que fins et fan trencar el camí per a no veure patir: no entenc com Nostre Senyor permet tantes desgràcies!

—No sé perquè haig de frisar tant, senyora Amàlia, ja deuen ésser...

—Si no ha passat sinó un quart; no són més que dos quarts de sis; encara falten tres quarts; no comencen fins a un quart de set.

En aquestes es sent el timbre del pis. Les dues amigues callen i temen un destorb per als seus plans. La cambrera entra al salonet i porta la notícia que hi ha la minyona de casa la senyoreta Emília que té

un nen molt malaltet d'una bronconeumonia i que no saben si en sortirà.

—Ai mare, em pensava que hi hauria donya Núria.

—No, el que és pel nen, jo no em moc del meu pas. Mira, digues a la minyona de la meua filla que no m'has pogut passar l'avís, perquè sóc fora de casa i que ja me'l donaràs a les vuit del vespre, quan tornaré.

Si donya Amàlia i donya Amèlia haguessin tingut prou fines les orelles haurien sentit com les dues minyones en acomiadar-se al replà de l'escala esclafien dues sonores rialles.

L'hora era arribada. Com que ja anaven mig arreglades, pocs minuts foren prou per a donar-hi la darrera mà. A les sis en punt ja estaven les dues senyores al portal de casa seva.

—On anirem avui?

—Jo diria al Kursaal, perquè si anem a la plaça de Catalunya ja trobarem començada la primera pel·lícula.

—Gràcies a Déu que no ens ha sortit cap destorb; jo em temia qui sap què. Cada dia a aquesta hora pateixo d'angúnia.

—No s'hi amoïni pas, senyora Amàlia, les criatures avui sembla que s'han de morir i l'endemà ja corren pel carrer.

—Ca, no, això no em fa cap por. Jo bé espero trobar-lo millor demà de matí. Però, sempre hi ha una angunieta que molesta: mai diria què em preocuparia ara?

—Ai, senyora Amàlia, jo m'he deixat totes les preocupacions a casa.

—Ja veurà, ja veurà: avui, demà i passat demà tot anirà bé, si Déu vol. Tenim dos cines a la Rambla de Catalunya, no sé quants a la plaça de Catalunya, en fan un de nou a la plaça de Santa Anna; vaja, que tot ho veig bonic i podrem triar; però, ai, senyora Amèlia! Jo no sé si vostè hi ha pensat que s'acosta... s'acosta el Dijous Sant i jo pregunto: on anirem el Dijous Sant, si tot serà tancat...

—Ara vegi... no hi havia caigut en això! No sé pas quin pensament fer, ni què hi digui.

I amb aquesta única preocupació al cap, les dues senyorasses donya Amàlia i donya Amèlia, amb l'esquena un poc corbada dels seus cinquanta set anys que ja comencen a pesar, fortament abrigades de pells de bèstia les espatlles, reganyant, però, dues cames com dues pilastres de catedral que mai es constipen, anaven Rambla de Catalunya avall balancejant-se com dues fragates.

JORDI ARNAU

L'Església porta el timó de la Humanitat en el viatge que aquesta va fent sobre la terra, i Ella, amb els ulls posats en l'eternitat, en les contínues varietats dels temps, va acomodant els homes als nous temperaments socials perquè visquin segons la Llei de l'Evangeli.

Don Joan arrossega cadenes

Alguns revistes de caràcter científic s'han ocupat de les meditacions sobre la psicologia de Don Joan, que ha escrit el Dr. Lafora. És aquest un tema molt suggestiu i transcendental.

La personalitat de Don Joan té diversos aspectes. Per això els poetes que l'han emprat per a convertir-lo en personatge central de llurs obres, ens el presenten sota diversos caires. Els Don Joan més coneguts són sens dubte el de Tirso, Molière, Zorrilla i Lord Byron.

Don Joan és un personatge antic i modern. El trobem en les llunyanies de la història i el trobem també en les ciutats modernes. Únicament s'ha estat modificada la seva indumentària. El modern no porta a la cintura refulgent espasa per a occir aquells que s'oposen a la seva satisfacció eròtica, però segueix pertorbant la pau de les llars i cometent grans estralls.

El Don Joan constitueix un flagell social. És com aquells ocellots de mal averany que es complauen a destruir els nius que construeixen els altres ocells.

Si s'extingeix la llum d'algunes llars és perquè hi ha penetrat l'esperit malèfic de Don Joan. L'espasa viu alegrement al costat del seu marit, però heus aquí que Don Joan li parla a cau d'orella i la llar cau esfondrada. Aquella dona no ha sabut mantenir-se forta i sucumbeix suggestionada per la veu del seductor. L'home que per a satisfer una passió innoble pertorba la pau d'una llar honrada, és més vil que el malfactor que penetra per una finestra i se'ns emporta totes les nostres riqueses. Si us prenen els diners, treballant podreu refer la vostra riquesa; però si us prenen l'honor i la dignitat, no els retrobareu mai més.

El Don Joan és l'home més vil de la terra. Existeix, com hem dit, una diversitat de tipus de Don Joan, però en tots hi trobarem les qualitats essencials d'erotisme. És hàbil, astut i sap amagar llurs intencions. De vegades es val de la mentida, de la violència o del subornament, per a satisfer llurs cobejances. Les característiques psíquiques són les mateixes.

Alguns psiquiatres fan observar que el Don Joan es complau a fer sofrir les seves víctimes. S'agenolla humilment davant la donzella que vol obtenir i quan aquesta ha perdut el seny i l'enteniment, es befa d'ella i es posa a riure sarcàsticament. En la lira de Don Joan hi ha cordes molt sonores. Quan aquestes vibren, somien les donzelles malaltisses.

Hem de confessar que les donzelles són responsables de les malifetes de Don Joan. La dona, en general, té molta imaginació i confon el sentiment amb el sentimentalisme. Trobaríem moltes donzelles romàntiques que estan esperant nequitoses que els caigui un promès de la lluna. A aquestes donzelles els heu de parlar sota els plecs d'una capa folgada. Viuen en un món irreal. No fan cas d'aquells que les estimen serenament, amb dignitat i noblesa, sinó d'aquells que saben esgrimir destrament l'arma de l'afalac. Don Joan coneix totes les manyaqueries de l'amor. Sap madrigals enervants com els perfums orientals. Generalment, les donzelles

prefereixen un home galant que les aduli i les afalagui que no pas un home que els parli amb sinceritat. Don Joan és un home corromput que s'ha befat de Déu i dels homes i, no obstant, al seu entorn sempre hi veureu un estol de donzelles. Don Joan coneix la psicologia de la dona.

Don Joan és un home anormal, que pot classificar-se dintre la patologia mental. Si li pregunteu per què va pel món llançant les ànimes a l'abisme de la concupiscència, us dirà que les donzelles i les dames no podrien viure sense ell.

La gent creu que únicament són anormals aquells que cometen actes de violència. Un hom pot con-viure en societat i ésser un anormal. Hi ha més homes desequilibrats del que la gent creu. Els desequilibris mentals pervenen de moltes causes. Si fos tan gran com nosaltres creiem el nombre de gent normal, al món hi hauria molta més pau. No solament hi ha poca gent ben equilibrada, sinó que també són limitadíssims els homes que tenen sentit comú. De vegades no compreneu l'actitud de certa gent, i és que els manca aquest sentit.

Don Joan és un home responsable dels seus actes, perquè ell ha contribuït voluntàriament a exacerbar les seves passions. Un home mai no esdevé dolent de cop i volta. S'arriba al mal gradualment. Un home virtuós no es convertirà sobtadament en partidari de les drogues tòxiques. Els que es suïciden prenent cocaïna és que ja han passat per totes les fases del mal.

Don Joan s'ha desequilibrat desenrotllant les passions abjectes que tots portem a dintre. Ingerir aliments és una necessitat fisiològica, però els que abusen d'aquesta necessitat esdevenen golafres.

Quan un home es desvia de les característiques normals, és quan notem en ell fets anormals. La vida de Don Joan, no és la d'un home normal. Per tant, hem de creure que en ell existeix un desequilibri mental. Per a no caure en aquest desequilibri que origina tants d'estralls a la humanitat, hem de saber subjectar les passions i supeditar el sentiment al seny i a la raó.

Si no volem que l'erotisme de Don Joan ens encadeni l'esperit, hem de posar-nos damunt el cos la túnica resplendent de la castedat. Don Joan es creu un home lliure perquè va pel món llançant damunt el llot l'honor de les donzelles, i no s'adona que quan camina arrossega les cadenes feixugues de l'esclavitud. Si voleu saber on es troben els esclaus penetreu dins la cleda de la sensualitat.

Quan un home que porta a dintre la llum de Crist vol seguir el camí de la perfecció cristiana, lluita aferrissadament per aconseguir la llibertat espiritual. Aquesta llibertat únicament s'obté amb el domini absolut de les passions. Els sants són homes lliures perquè es redrecen victoriosament contra la fúria de la lascívia.

Planyem, doncs, el pobre Don Joan que va pel món arrossegant cadenes. Els seus llavis marcits i abrusats per la flama roent de les passions mai no coneixeran la dolçor de la mel de la castedat.

Foragitem Don Joan dels pobles i de les ciutats per tal que la joventut sàpiga estimar noblement.

La dona que estimeu l'heu de veure dintre vostre refulgent com un estel. Aprengueu a esguardar serenament el rostre de les donzelles. No doneu massa importància a l'argila del cos. Posem l'esperit per damunt de totes les coses. Déu va crear la dona, no perquè fos l'esclava de l'home, sinó perquè esdevingués la seva companya. Hem de

saber, doncs, esguardar-la castament i no pas amb la passió que l'esguarden aquells que creuen que és una llepolia o una fruita sucosa. Si bandegem les passions serem purs com els infants i el nostre esperit esdevindrà transparent com l'aigua clara d'un rierol.

J. CIVERA I SORMANI

PROBLEMES DE LA LLAR

La família

La casa, però, no solament és un abric o un soplug, sinó que ella personalitza i dona relleu a quelcom viu que es belluga a dintre. Si només tingués l'ofici d'abrigar i soplujar, no passaria d'ésser, com la closca per a la tortuga, o la malla de ferro per al guerrer, d'una cosa útil per a la vida i la defensa, però inhàbil per a l'agilitat i vivor de la vida de l'esperit. La casa, més que un tot material, és quelcom viu i ardent, no es guarda i es trempa *l'esperit de família*.

L'home, per natural, és egoista. Fàcilment veu en un germà, un competidor. Envejós, irascible, prompte pren lluc dintre seu la pruija de la venjança. El mateix matrimoni, com ha dit un autor, és un egoisme de dos. Pel natural caigut i viciat, l'home és per a l'home un llop: *homo homini lupus*.

En aquestes bèl·liques condicions, la societat no hauria passat d'un permanent camp de batalla. El desert, la selva i les afraus, haurien estat, per a l'home salvatge, les seves fortaleses i defenses, el seu mitjà únic, viable.

Déu, qui coneixia perfectament els estrats morals de la terra de què fou format Adam, va coure l'argila, que prompte esdevindria pecadora, en el gresol puríssim i fort de l'amor de família. I davant d'aquest fet transcendental: *la família*, els egoismes i baixes passions es fonen i es purifiquen, ennoblint-se. L'home egoista és transformat en l'home altruista, abnegat, caritatiu. L'home venjatiu és, per al fill, l'ésser més bondadós i sacrificat de la terra. Els noms més antagònics, el *tu*, el *jo*, els eterns rivals de sempre, es transformen, per l'esperit de família, en noms germans; més encara, en la flama de l'amor canvien de lloc, i el *tu* és *jo*, i el *jo*, *tu*. L'espòs sent que les glòries de l'esposa són les seves glòries, i les injúries i els afronts que alcen contra d'ella reboten i estigmatitzen el seu propi front. I, al seu torn, l'esposa té per treballs propis els treballs i penes del marit, i per honra i glòria, l'alegria, l'honra i el benestar del seu espòs. Si el marit està malalt, serà ella la malalta. Com si l'esposa es mor, serà el mort vivent el seu espòs. I els fills, continuació i prolongació dels afectes dels pares, recullen sobre seu, en grandiosa herència, totes les boneses i generositats que són possibles als pares, a cada instant. El *jo* primitiu i egoista de l'home solter, transformat en *tu* en l'home casat, es conver-

teix en *vosaltres* (en tota la immensa fillada), en el pare de família, no morint en els fills, ni en els néts, sinó que s'estén i irradia, en llaçada enorme i perpètua, a tots els fills dels homes.

En efecte: aquesta família es troba relligada amb llaços de sang amb altres famílies veïnes, constituint el clan, la tribu, el poble, la nació; i quan amenaça un perill comú, llavors és quan reaccionen tots els interessos lesionats o en perill, despertant-se — anteriorment a tot raonament — la veu de la sang, produint-se el miracle d'alçar-se, sense saber per què, però com un sol home, el clan, la tribu, la raça, la Nació. "Els sentiments familiars són més forts que la raó i la voluntat, més extensos que el domini de la paraula — diu Wagner — (1). Confinen en les pregoneses misterioses i sagrades en què els éssers s'uneixen a l'existència eterna, a la mateixa voluntat de Déu".

El lleó, el tigre, són domesticables quan no han vist o tastat la sang, però en el moment en què veuen o tasten la sang, ai del domador! L'home té, per damunt de totes les convencions polítiques o socials, l'amor als seus — la sang sempre tira! — i ai de qui assoleixi despertar la veu adormida de la sang! Aquí radica el secret de la força oculta que jau en el patriotisme, i la raó d'ésser de les nacionalitats. Són, en certa manera, com la família, obra de Déu, el qual estreny amb lligams naturals els homes, quan els homes *no han pensat encara que estaven units i agermanats* en interessos comuns. El patriotisme esclata arborador en tots els pobles irredempts, que se senten oprimits. I ai de qui els provoqui! Cauran sobre d'ells, no els discursos dels polítics o les cartes dels diplomàtics, sinó tota l'allau de les passions, la cascada de la sang arrossegant tots els obstacles, desordenadament, ferotgement, a matar o morir, o perdre's o a perdre! No és l'home qui lluita, és l'instint, és la fera, que tots portem a dintre, la que es llença! Morirà el més dèbil, però una fera, engabiada i enrabiada, mai no és dèbil, i ai del dia que sense reixes, pugui abraonar-se! No hi cap ni un judici sumari. La fera, des que és fera, ja ho té resolt. I l'instint ferit és una fera atacant.

IVON L'ESCAP

(1) Wagner, *Junto al hogar*, pàg. 23.

Una «semblança» d'En Cristòfor de Domènech

Ben cert que del malaurat autor del *Carnet d'un heterodox* ja no pensàvem parlar-ne més. Consideràvem explicada a bastança la nostra actitud, suficientment tractats els distints aspectes que la qüestió presenta. No podíem preveure que el debat tornés a actualitzar-se, però tota vegada que sense culpa nostra se'n parla altra vegada i en forma que tornarà a desorientar l'opinió, ens és forçós rependre el que és per a tants, i per a nosaltres més que per a ningú, enutjós tema. A altres qüestions hem de fer cap i altres heterodoxos ens esperen, perquè si bé no és el nostre disseny, que seria contrari a l'Evangeli, arrancar la cugula que creix en mig del blat a nostres feixes i quintanes, sí que ho és l'assenyalar la mala herba, i dir, ja que molts no la saben conèixer: — Senyors! No s'equivoquin, no ho tastin, això no és blat; això és cugula!

Una revista filosòfica catalana, la més important revista filosòfica de la nostra terra, ha publicat una «semblança» d'En Cristòfor de Domènech, que ha cuitat a reproduir *La Publicitat*, i aquest èxit en el diari esquerrà ja indica de seguida *cui prodest*. Amic nostre l'autor de la semblança, amics nostres els editors de la revista alludida, amics d'avui, de demà i de sempre, penso que no hi ha cap ofensa per a ningú en judicar que s'han equivocat tots ells, l'escriptor i els editors. La contradicció que per a nosaltres representa l'elogi fervorós (amb dues ratlles de reserva amb prou feines), elogi que resulta ésser atorgat en esfera més alta envers la persona d'un autor tan pèssim i abominable, no la sentim i deplorem per nosaltres mateixos. Ens sap greu i ens dol amb amargor sincera, pels amics a qui ens referim, l'autoritat dels quals certament que no hi guanyarà res en aquest episodi.

De moment, tothom estranyarà l'anomalia que una revista filosòfica, en tractar d'un filòsof, que es deia filòsof a si mateix i que per filòsof el saluden, aclamen i victoregen els seus deixebles i partidaris de l'esquerra, no publiqui l'estudi filosòfic que hom podia esperar, l'anàlisi i crítica de les idees i doctrines d'En Cristòfor de Domènech, i en canvi insereix una nota personal escrita *baix comanda de la revista* — així es fa constar —, nota personal d'un distingit eclesiàstic, músic eminent i folklorista, qui essent amic entranyable de l'heterodox — per bé que ja fa constar, en dues ratlles (l'article té quatre planes) que les teories d'ell divergien molt de les seves en matèria religiosa — en fa un panegíric entusiasta com a «bon amic entre els millors», idealista, líric, home de cor, bondadós amb els infants, etc. Es a dir, fa una instantània psicològica, sincera sens dubte, però parcial i per tant incompleta i no semblant, tal com no seria veritable, malgrat l'exactitud objectiva, una fotografia autèntica dels ulls, la boca, la barba d'un personatge, sense donar la fisonomia sencera, únic aspecte en el qual és possible parlar de semblança. Que En Cristòfor de Domènech era un gentil company, amable, bon *causeur*, correcte i caval·ler en el tracte personal, no tenim per què negar-ho, ni ens importa. Nosaltres no hem pas protestat de la falta d'urbanitat d'En Cristòfor de Domènech, sinó de la falta de rectitud en la seva doctrina.

I a menys que en aquest interval hagués sofert un canvi la valoració general de les coses de l'esperit, i resultés que el que més pesa i més importa d'un escriptor no és la matèria que escriu sinó la seva calligrafia, nosaltres creurem que la personalitat, i per tant la responsabilitat d'En Cristòfor de Domènech, home d'idees, radica precisament en les seves idees, i no pas en les maneres del seu tracte. Això ho escatirem a bastança en comparar el seu cas amb el cas Marcel Proust. De manera que no ens sembla propi d'una publicació especial de filosofia callar sobre el valor filosòfic d'un autor i entretenir-se benèvolament en el seu anecdotari, i més impropï ens sembla això en quant la direcció del pensament d'aquell autor és radicalment contrària i adversària a la dels redactors i directors de la revista. Deixant a banda idees i teories, salvant amb una ratlla de reserva les diferències religioses, podria, si això fos lícit, una publicació catòlica inserir perfectament, a base de la seva exquisida literatura, de la gràcia de la conversa, la bonhomia casolana i el seu acreditat amor fraternal, una semblança fervorosa d'Ernest Renan.

Una conversa tinguda el dissabte amb un amic i partidari de l'escriptor que ens ocupa resumeix la qüestió. — Es que nosaltres — em deia — coneixíem En Cristòfor de Domènech, però no hem llegit el seu llibre; mentre que vós heu llegit el seu llibre, però no coneixíeu En Cristòfor de Domènech. — La resposta va saltar tota sola: culpa tenen els qui exalten En Domènech sense haver-lo llegit. Però aquesta omisió, que invalida tot judici, si és amb prou feines explicable en l'editorialista d'un quotidià, no sembla pas perdonable en els directors d'una revista tècnica de filosofia. Ha llegit o no ha llegit el *Carnet d'un heterodox* el distingit capellà, músic i folklorista, autor de la *Semblança*? L'han llegit o no l'han llegit els editors de la publicació filosòfica a què ens referim?

Si no l'han llegit, la temeritat d'aquests amics en intentar, a les altures on la discussió és arribada, la rehabilitació d'un autor a qui com a autor no coneixen, no sé si pot tenir excusa. Si l'han llegit, si els nostres amics, el capellà músic i folklorista i els editors de la revista, que, és hora de dir-ho, és una revista cristiana, han llegit l'infecte, blasfematori, cínic i obscè *Carnet d'un heterodox*, i consideren que els escau cobrir l'autor amb el cos d'ells, i resguardar-lo contra les protestes del sentiment cristià vulnerat, llavors la qualificació més justa de la seva conducta ja no la tinc de fer jo, sinó que se la trobaran feta a l'interior de la seva consciència.

A seguit de la *Semblança* insereix la revista filosòfica una bibliografia d'En Cristòfor de Domènech, que ocupa una altra plana. En referir-se a les cèlebres 60.000 quartilles inèdites, diu que contenen «molt i molt de dolent». No fa cap reserva ni judici en enumerar les obres publicades. No diu si és dolent o bo el *Carnet d'un heterodox*, i omet a propòsit d'aquest llibre i de les revistes on l'autor col·laborà, unes dades de valor bibliogràfic — i biogràfic — essencialíssim. Retreu, de les revistes i periòdics, tan sols el nom de *La Vanguardia*, on havia

estat redactor fa un quart de segle. No dóna el nom, i bé valia la pena, de *Justícia Social*, de la qual En Cristòfor de Domènech era redactor i on la seva col·laboració era tan típica i característica. Es més, omissió increïble, el pseudònim "Brand", el famós pseudònim de l'escriptor revolucionari, no hi és registrat. Així, doncs, res no diu aquella bibliografia del fet que el *Carnet d'un heterodox* sigui el recull dels articles de "Brand" publicats al setmanari *Justícia Social*, portaveu de la Unió Socialista de Catalunya. Res no es diu de la naturalesa i origen de les ensenyances d'impietat, obscenitat, blasfèmia i odi especial al Cristianisme, que formen el *Carnet* i que foren predicades durant tres anys, ben recents, a un públic d'obriers i dependents, públic tan respectable almenys com els deixebles de l'autor de la *Semblança*, davant dels quals, segons aquest testifica, es produïa En Cristòfor de Domènech amb tant de discreció i respecte.

Si algun deixeble de l'entitat choral que En Cristòfor de Domènech freqüentava li hagués sentit a dir allò de "*Va a missa? Lladre segur!*", o bé insultar Jesús: "*Si el teu reialme no és d'aquest món, per què et fiques allà on no et demanen*", o bé explicar com es volia "*vendre l'ànima a canvi d'un dinar a Can Pela-esquesnes*", o bé referir alguna de les abominables obscenitats que amb llengua grollera i frase vil emplen el *Carnet*, no és veritat que hauria estat en el seu dret, i àdhuc en el seu deure, de protestar i treure l'escandalós a fora? Doncs que ningú no estranyi ni faci escarafalls de la meua actitud en aquest cas. Si no se'm vol a mi atorgar el dret de l'escriptor cristià a combatre un blasfem allà on el trobi, que no em refussin almenys el mateix dret que segurament es reservaven l'autor de la *Semblança* i els seus joves deixebles i cantors. Que no posin obstacles al dret d'un treballador que té sentits i consciència cristiana, de foragitar el socialista blasfem que s'ha ficat predicant errors i disbauxes en el seu clos professional.

L'autor de la *Semblança*, pietós sacerdot, amb zel que molt l'honora, digne, en aquest cas, de millor fruit, visità En Cristòfor de Domènech durant la seva malaltia, i n'escoltà paraules edificants i àdhuc frases de savoria cristiana, que reproduceix en penyora de l'alt esperit del malalt; però jo penso que en boca d'un heterodox declarat, no tenen més valor que tantes frases que tants heretges exhaleu en moments de sinceritat, o en moments de conveniència. Tingué, però, la dissort que se li morís En Cristòfor de Domènech quan les "llargues i serioses converses" sobre la greu qüestió dels sagraments semblava que havien de donar un resultat positiu. "Si la seva vida s'arriba a allargar tan sols unes hores la seva mort hauria estat una negació de les seves teories i dels seus errors religiosos". Malaguanyat treball de conversió, perquè cal recordar que En Cristòfor de Domènech va estar-se a la clínica molts mesos. Passem per alt, de totes maneres, fer comentaris al singular contrast entre el testimoni del bonadós sacerdot que reporta impressions excel·lents sobre l'elevació espiritual, resignació i sublimitat del moribund (purament laiques, però) amb l'altre testimoni, autèntic, irrecusable, que el mateix interessat ens donà preparant aquelles escèptiques *Memòries d'un aprenent de bon cadàver*, títol repugnant i cínic que bé s'ajusta al contingut sarcàstic dels fragments que hem vist. Passem per alt també altres

episodis que sabem, per no allargar massa aquest article, el qual acabarà amb una proposició pràctica i concreta.

Té — com diu — la convicció absoluta, l'autor de la *Semblança*, que En Cristòfor de Domènech va estar a punt de retractar-se dels seus errors i males doctrines? Doncs que prengui peu d'aquesta convicció i faci, per amor de Déu, una obra de caritat en favor del seu malaurat amic i a benefici general del poble i de les coses que tots estimem. El cos d'En Cristòfor de Domènech és ara retornat a la pols de la terra. L'ànima, Déu ho sap, i de tot cor, unànimes amb l'autor de la *Semblança*, demanem que Ell l'hagi perdonat. I l'obra d'En Cristòfor de Domènech, on és? La part que n'hi ha escampada en la memòria i el cor dels seus lectors, ofesos o bé intoxicats, ja no es pot recollir. Però hi ha una part, d'aquesta obra coneguda, que no és arribada a mans de lectors encara. El *Carnet d'un heterodox* és a les llibreies. No podria influir l'amic nostre alludit, pròxim sens dubte dels pròxims del difunt, perquè almenys fos retirat de la venda aquest llibre immoral, anticristià, revolucionari, per tal d'evitar, almenys, mals futurs, i estalviar ofenses al sentiment pietós tant com induccions a l'error i al vici?

R. RUCABADO

De la vida del treball

L'absentisme rural, és a dir, l'abandonament pels propietaris rurals, per a convertir-se en ciutadans anònims de les grans poblacions, es veu, particularment de la Guerra gran ençà, agreujat per un altre absentisme tant o més dolent que aquest. Els treballadors del camp prefereixen ara ésser obrers de la ciutat.

Les causes dels dos absentismes són fonamentalment morals. Si en el fons de tota qüestió política hi ha una qüestió religiosa, en el fons de tota qüestió econòmica rau una qüestió moral.

Es la fam inexhaurible de plaers la que, generalment, desarrela de les llars pairals de la terra a hereus i cabalers (si bé els cabalers per llei natural quasi tots), i és el mateix afany de platxeris, junt amb el daler de guanys majors, el que llença al jornal·ler a la voràgine de les grans urbs, arravatant-lo del camp.

Del primer absentisme se n'ha parlat moltíssim. Del segon no tant, però també preocupa molt els homes dirigents.

Els remeis ordinaris no cal pas dir-los. Les nacions més cultes els assagen tots, fins la trivialitat dels cines... els dos problemes resten arreu en peu.

Per acabar d'agreujar aquests problemes, el fisc les emprèn, d'un temps ençà, contra les cases de pagès com si fossin edificis de ciutat.

Però per damunt de totes les causes secundàries que han produït i mantenen els dos èxodes rurals, hi ha la causa moral...

La cristianitat de les famílies fa plaent i fins co·bejable la vida del camp. La vida familiar relaxada el fa avorrible.

Escriptors de pagès

Tota l'abundor esplèndida de diaris i revistes comarcals potser encara no han fet sortir l'autèntic escriptor de pagès. Dedicades als comentaris polítics i als estudis literaris, arqueològics i una mica només als geogràfics, reserven el restant als problemes econòmics. Quasi igual que els diaris i revistes de Barcelona. Això sol lleva bastanta raó a tots aquells escriptors forans que acusen la premsa barcelonina de centralista. Perquè estan creant una premsa uniformista, el qual tal vegada és pitjor.

La veu de l'agricultura sovint, és veritat, es fa entendre per mitjà dels òrgans comarcals. Mes, no és menys veritat que també parla des dels òrgans barcelonins. I la seva veu des d'aquí estant es confon amb la clamor general de les activitats econòmiques. D'aquesta manera si per una part els problemes agrícoles pugen a la categoria de problemes nacionals, per altra banda la generalitat a què se'ls excelleix i el fet d'ésser tractats per escriptors que els albiren de lluny, escapen sovint a la visió d'aquests moltes dades i factors concrets de valuosa determinació. Mes no tots els afers de l'agricultura es resolen en valors econòmics. Per distingir-los bé uns dels altres i precisar bé llur contingut, potser podríem anomenar els uns afers agrícoles i altres afers de pagès. I si tenim escriptors agrícoles, ens manquen escriptors de pagès.

Al camp es plantegen altres problemes que no pas qüestions econòmico-agrícoles sols. Hi ha el problema contínuament plantejat de l'educació i de la instrucció. Hi ha els dels partits polítics. Existeixen els de les lluites i banderies locals. Els de l'absentisme i de l'emigració. Els de la natalitat i del malthusianisme. Hi ha el de la moralitat i de la desmoralització. El de la indiferència religiosa i el de l'anticlericalisme. Hi ha el de l'enrunament de les cases soques tradicionals. El de la transformació de les famílies i els combats rancorosos entre aquestes. El de l'evolució del poblament. El del desplaçament de la riquesa d'unes cases a les altres. El de les modes, lectures i divertiments. El del joc. I el social en alguns llocs, ara més o menys apaivagats. Qui pot dir amb verb just i inflammat els batecs de tots aquests problemes que s'enllacen i entortolliquen i ofereixen els matisos més interessants de l'expressió del geni rural? L'escriptor de pagès.

Aquest, però, per a dir-los bé, i intensament, cal que s'hi apassioni, que els visqui i que àdhuc lluiti en un rengle o altre. Per a això, cal viure a pagès. De lluny estant, de ciutat estant, els problemes s'albiren esfumats o no s'arriben a veure, i quan hom els sap, no els albira més, els tracta formulàriament o bé els aplica solucions generals. És el detall concret que sovint constitueix la vareta màgica de ressort que toca misteriosament l'ànima de l'escriptor i surt d'ell com per encant o per miracle el raig de llum que illumina bé aquell raig d'idees personals que humanitzen el problema. Aleshores l'article no esdevé una fulla ventissa que el temps marceix i asseca, sinó un pensament durador aplicable a la il·lustració de tot altre problema parell d'ordre general.

Cometen un tort els escriptors de fora d'enfilejar massa el pensament de ciutat i de preferir l'estudi dels diaris i revistes d'aquesta. Com els escriptors

de ciutat han pecat darrerament de viure de trascantó a la terra i a la pagesia. Per tort d'aquells problemes greus de la nostra pagesia van essent colgats en l'oblit, sense el més lleu historial ni la més modesta recensió. I per pecat dels segons la nostra literatura, tot i fent-los la justícia del poliment i flexibilitat de la llengua, ha estat a punt de tornar-se una cosa eixarreja i poc humana. Recentment hom, en conferència pública, pogué fer adonar a les gents com la història de les guerres carlines, esdeveniments tan frescos, gairebé resta inèdita i està per encetar. Però, i qui ha posat només la mà per historiar, per exemple, el moviment sindicalista agrari de sis o set anys endarrera i qui tan sols va moure's per arreplegar material i preparar la tasca de l'historiador? I això, malgrat l'abundor de diaris i revistes comarcals.

Serà que ens manca l'escriptor de pagès que visqui cada dia en comunió amb la terra, estigui sadoll de sang d'un poble i a la vegada guaiti amatent la ciutat i tot el món. Poblador d'un tros de terra i ciutadà del món a la vegada i tot d'una peça. Un col·laborador així sovint somio per la nostra revista. Quina glòria per ell i quin aval per nosaltres, amb la transfusió freqüent de saba racial de la terra. La seva tasca constituiria un cas exemplar i podria esdevenir a la vegada el punt inicial d'una modalitat nova de la nostra premsa.

Per a això cal amar la terra, la pagesia i l'ofici. L'amor és el primer element de la fecunditat. Entre nosaltres sol passar que l'amor a la ciutat ens encomana el desamor a la terra o a la vida del poble. En veritat, però, l'amor a ciutat ens hauria de desvetllar una amor més arrelada a la terra. Arran d'aquesta també pot viure-s'hi bé. I així, viure a pagès amb un alt esperit ciutadà, àdhuc pot constituir una pura joia. Tot l'esperit del món cap dintre la cambra d'una casa de pagès sota el llum endolcidor d'un quinqué o bé a la vora d'una llar il·luminada per un tió.

Després de tot, el tractar i viure amb pagesos és qüestió de temperament i d'intuïció psicològica. El primer és voler viure-hi o bé resignar-se sàviament a haver de viure-hi. L'esperit deu guaitar amatent a no deixar-se encomanar dels seus vicis. Tan amatent, però, deu vigilar a copsar les seves bones dots, valors i qualitats. Així és quan hom s'interessa pels seus problemes o, millor dit, sempre s'hi sent interessat. I amb aquest interès preny d'una passió noble, que els pagesos sovint no saben purificar, és quan s'intueix dintre l'ànima d'ells i en el fons inextricable dels seus problemes i conflictes i es troba àdhuc sovint sense cercar-lo el punt de visualitat encertada. I es pot fer aquella tasca que des de ciutat estant hom no pot accomplir de cap manera, sinó amb aplicacions genèriques i formulàries.

I tot un món nou podria sorgir a la faç dels nostres homes. Car ara sembla talment que tot visqui recompartit dintre els murs o els amprius de les quantes ciutats industrials i més enllà no hi hagi sinó un món paradisiac embolcallat en una pau celestial, poblat per més d'un milió d'homes, sense problemes ni conflictes com en el millor de tots els mons.

ANGEL GRAU

La qüestió agrària

La realitat de l'assumpte

Vet aquí que fa unes quantes setmanes que per la premsa espanyola corre aquest mot: "qüestió agrària". Sense saber com, un dia hi va haver qui des dels estaments superiors de l'Estat va parlar de qüestió agrària; va anar una ponència a la Direcció o Junta d'Acció Social Agrària; i els diaris van portar ça i enllà l'eco d'aquests mots: *qüestió agrària*.

En realitat es tracta d'un problema viu? Existeix un veritable problema agrari que calgui resoldre urgentment i amb mides un xic fortes i decisives?

Sabiem que a Galícia existia la qüestió dels *foros*; però aquest assumpte ha entrat ja per les vies de la normalitat. Sabem que existeixen terrenys-latifundis en certes comarques andaluses i castellanès, sobretot; cal evidentment resoldre els problemes de parcel·lació que aquells reclamen, urgentment potser. Sabem que en determinades comarques agrícoles plana la misèria, efecte de la manca de regadius. Tot això, i d'altres, són problemes agraris la solució dels quals s'ha d'enfrontar el més aviat possible.

Però el que de cap manera ens esperàvem era que quan de *qüestió agrària* es tractés, vingués el seu centre a radicar a Catalunya. Això sí que veritablement ens ha sorprès!

Tenim aquí una qüestió agrària?

El latifundi a Catalunya, sortosament, no existeix (alguna petita excepció, tan petita que pot mostrar-se com una veritable cosa rara, no és prou a desmentir-nos). No tenim, doncs, per aquest cantó, qüestió.

L'agricultura es troba, ja d'anys, en període de veritable normalitat. Cal fer molt en regadius, en intensificació de producció, en mercats, en transports de productes agrícoles, en crèdit, en associació, és veritat. Però, que tot això impliqui una veritable qüestió agrària en el sentit agut del mot, qüestió que cal resoldre amb apremi, no ho veiem de cap manera que ho mirem.

Precisament aquí el cultiu de la terra en la innumerable sèrie de formes adoptades (però quasi totes a base de la divisió entre domini directe i domini útil) és cosa resolta de molts segles ençà. Precisament aquí el socialisme agrari no ha existit perquè de la terra n'ha participat l'amo i n'ha participat el treballador: l'un, com a rendiment de la propietat; l'altre, com a preu del treball; però tots dos sempre a base de la producció de la mateixa terra, fins a l'extrem que no tenim notícia que cap altre país hagi practicat aquesta veritable associació per a l'explotació del terreny amb la intensitat del nostre. Tan alt ha estat aquest esperit d'associació en el cultiu de la terra que àdhuc manta vegada ha creat alguna dificultat, ja que no fa gaires anys que, en casos de "desahuci", el fet d'aquesta associació arribava a impedir-lo a judici d'algun tribunal, car s'apreciava que el contracte d'arrendament no hi era.

El problema, avui

No ha passat res de nou de llavors ençà. La terra segueix cultivant-se amb els mateixos mètodes que antany; les parceries estan a l'ordre del dia, i en determinades comarques arriben a adquirir tanta varietat que hi cap comptar fins a vint menes de contractes entre els anomenats de parceria pura, parceria a mitges, cinquetes, terratges, etc.

No fa gaires anys, precisament, que a base de la necessitat de la plantació de vinyes, després de la invasió fil·loxèrica, els contractes d'aquesta mena d'associació agrícola es multiplicaren i oferiren varietats immenses, totes elles derivades de la participació del treballador i del propietari amb mides convingudes de nombre d'anys i participació en els fruits.

I en realitat, de llavors cap aquí no s'ha produït cap nou fonament que impliqui l'existència d'una qüestió agrària.

No podem, doncs, en realitat parlar a Catalunya de *qüestió agrària* en termes generals, perquè aquesta qüestió agrària en realitat no existeix.

Hi ha excepcions?

Només en coneixem una, i encara bon xic artificiosa: la de la susdita en alguna comarca (del Penedès, sobretot) per l'assumpte de la *rabassa morta*.

Però quina qüestió és aquesta? La rabassa morta és un contracte, contracte al qual cal estar agraït, car ha fet possible el cultiu de la vinya en moltes terres i ha donat als rabassaires facilitat per viure i no pas miserablement. La persistència de la institució demostra precisament que aquesta obeeix a una conveniència social. I tan excellent degué concepció aquest contracte, que el Codi Civil no vacillà a adoptar-lo en el seu articulat.

En aquestes condicions, a l'empar del dret, a base d'un contracte que assenyala perfectament els drets de cadascú, s'han cultivat les vinyes. Per què, doncs, avui una de les parts contractants ha de veure's privada del seu dret? Amb quin títol? Quina garantia llavors li oferiria la regulació jurídica mitjançant el contracte?

En primer lloc, això representaria una conculcació enorme del dret. En segon terme, cap problema social amenaça davant del fet de la rabassa morta. Ni els propietaris es troben queixosos dels resultats d'aquesta ni els rabassaires són gent proletària que necessiten l'acabament de la rabassa per viure i viure bé.

Què ha passat aquí? Senzillament, que els rabassaires han vist la terra cultivada per ells, i els han agafat desitjos de posseir-la. I havent-hi qui ha donat estat a llurs demandes, els ha semblat que un problema de justícia els havia de portar les terres a les seves mans, separant-les de les mans de qui a títol ben legítim les té avui.

L'única solució (?)

El problema de les *rabasses* (problema artificios, en gran part, com hem dit) no en té més que una de solució: la de la redempció, és a dir, l'expropiació de les finques de mans dels legítims propietaris.

Però si això fos possible, on arribaríem? Quina garantia podria oferir en endavant la propietat legítima? No és cert que pels mateixos títols podrien altres contractants (per exemple, els cultivadors de terres-vinyes del Priorat, on després de la filloxera es donaren les terres a cultiu per anys llargs, sense arribar a la forma de la *rabassa*) demanar l'expropiació en benefici seu i en perjudici dels propietaris?

Si a la llarga el contracte havia de convertir-se en això, sobraria ja certament el Codi Civil i seria hora de pensar en solucions marxistes de valoració única del treball.

Mentre les bases socials d'avui subsisteixin, aquestes redempcions equivaldrien a una monstruositat, i prou.

I si aquest fos l'únic camí per resoldre la qüestió, acabem dient que no hi ha camí. I no hi ha camí perquè en realitat tampoc hi ha qüestió en el terreny de les realitats vives; tot al més hi caben modificacions en el contracte de *rabassa*; però aquesta pretesa redempció seria sempre injusta.

La veritable qüestió agrària

No és pas la qüestió de les *rabasses* (problema més artificios que real, problema polític abans que tot) la qüestió agrària. Si n'hi ha, cerqui's allà on realment existeixi, en els latifundis, en la colonització agrícola, etc.; però no es vingui aquí a recollir com a problema un que en realitat no ho és.

Si hem de parlar de *qüestió agrària*, ens cal dir d'una vegada per a sempre que les qüestions agràries que aquí en realitat són tals qüestions, són constituïdes pels mitjans d'obtenir una intensificació en la producció agrícola. Cal preocupar-se dels recs, de portar l'aigua a manta terra assedegada, de fer arribar el crèdit als pagesos, d'abaratir i fomentar els mitjans de transport dels productes agrícoles, de donar mercats al vi, de procurar el consum del d'aquí abans que del de fora (com ara acaba de fer-ho el govern italià amb el seu), de l'associació agrària, etc. Totes aquestes sí que en realitat constitueixen qüestions agràries. I tenint problemes tan fonamentals que afecten tota la nostra terra, qui és capaç d'entretener-se a parlar de problemes agraris a base de les *rabasses* mortes, problemes que constituïrien reivindicacions socials (en cas d'existir realment) però que mai no implicaran una veritable qüestió agrària de conjunt?

JOSEP M. GICH

El sectarisme d'un periòdic de saló

No és la primera vegada que en les revistes de paper setinat que hom diria s'han de llegir amb les mans enguantades, s'observen casos de sectarisme com en la premsa vulgar.

Nuevo Mundo penetra en moltes llars catòliques i, no obstant, no és pas una revista recomanable. No solament és frívola, sinó també sectària.

En un dels números darrers l'esmentada revista publica una fotografia en la qual es reproduïx l'afusellament d'un dels màrtirs més gloriosos que han donat la vida per Crist: el R. P. Miquel Agustí Pro. A sota hi ha una llegenda segons la qual l'il·lustre Pare Jesuïta, que segurament veurem en els altars, és un rebel i un revolucionari. Quan es publiqui la biografia d'aquest màrtir, àdhuc els que no creuen, es descobriren davant d'ell. Era veritablement un home prodigiós. Per als redactors de *Nuevo Mundo* no té cap valor l'heroisme dels que moren per amor a Jesucrist. El P. Pro, en un sol dia, exposant la seva vida, havia arribat a administrar unes mil cinc centes comunions, visitant les cases dels fidels. El dia del seu enterrament, era tanta la gent que seguia el fèretre, que no es varen atrevir a dissoldre la manifestació. El poble el plora i seguirà plorant-lo molt de temps.

En el número darrer hi veiem un altre cas de sectarisme. En una fotografia es reproduïx la cambra mortuòria de Blasco Ibàñez. Aquesta mateixa fotografia ha estat també publicada per una revista de Madrid i per una altra de València, i en les dues s'hi veu ben clarament, no gaire lluny del llit on morí el novel·lista, una imatge del Sagrat Cor de Jesús. *Nuevo Mundo* ha fet desaparèixer aquesta imatge.

Què diuen ara els que afavoreixen aquesta mena de premsa? Podem llegir unes revistes, per molt setinat que sigui el seu paper, que fan desaparèixer una imatge sacratíssima del Sagrat Cor de Jesús i titllen de rebels els que donen la vida per Crist?

Pels nostres germans

Fou tanta la concurrència que acudí als devots cultes de pregàries i reparació promoguts per la Junta Diocesana d'Acció Catòlica, en pro dels nostres germans de Mèxic, i tanta l'exemplaritat llur, que la dita Junta es cregué obligada, per a portar quelcom de consol al nostre atribulat Pontífex, a enviar-li el següent expressiu telegrama:

"Junta Diocesana Acció Catòlica Barcelona, després de fervorosa jornada de reparació, comunió eucarística i almoïna a favor d'heroics germans de Mèxic, celebrada en totes les esglésies d'aquest Bisbat, protesta indignada contra conspiració del silenci davant la més cruel, la més injusta de les persecucions i reitera a Sa Santedat infrangible adhesió. — Martínez Domingo, President."

El nostre zelosíssim Prelat tingué la satisfacció de rebre el següent cablegrama:

"Roma, 30. — Bisbe de Barcelona. — Sa Santedat complaent-se en la fraternal manifestació pro Mèxic, agraïeix a la Junta Diocesana d'Acció Catòlica, el seu homenatge, i la beneïx paternalment. — Cardenal Gasparri."

Les almoïnes rebudes amb motiu d'aquests cultes fan esperar que prompte els catòlics barcelonins es donaran compte que els nostres perseguits germans de Mèxic necessiten ocupar lloc preferent en la seva compassió i generositat.

Cartes fabrils

II

Sr. D. Jaume Raventós.

Molt venerat i distingit amic. Em toca avui comunicar-vos les impressions personals sentides en la festa de Vilanova, i apuntar la mica de reflexions que burxaven el meu enteniment poc avesat a les festes que contemplava.

Les coses de la vida fabril sempre m'han fet por. Aquell traüt eixordador que tapa les orelles dels qui no hi estan acsotumats, a mi em sembla que també em tapa l'ànima, com si la llencessin dins un caos asfixiant. I veus aquí que en el cas present se'm va esvaïr, no sols l'angúnia moral, sinó, fins a cert punt, la mateixa impressió física d'eixordament. Aquelles festes fabrils van semblar-me tan serenes i pacificadoras com les nostres festes pageses de muntanya: la mateixa pau i alegria, la mateixa cordialitat i germanor. Aleshores vaig reflexionar que si la vida industrial té els seus conflictes espantosos, també la vida pagesa té els seus drames rurals, de vegades ben esborronadors, i que a la gràcia cristiana tan fàcil li és destruir els uns com els altres.

De totes maneres, a mi em semblava que la pagesia també hi feia el seu paper en les festes de Vilanova. Aquesta simpàtica població és fonamentalment pagesa, encara que ben empeltada d'industrial i marinera. Per les altes conquies dels nostres rius Llobregat, Ter i Cardener, ja n'havia vistes de viles mig pageses mig fabrils amb un bell agermanament, gairebé com si es tractés de dos fills de la mateixa casa: un, l'hereu, lligat als terrossos de la casa pairal; l'altre, el fadrí extern, campant-la en la vida menestral. Així allí havia vist com el pare i el fill gran menaven les terres, i els altres fills i filles anaven a la fàbrica, donant amb el seu setmanal un major benestar a tota la família. En aquesta barreja sempre m'havia semblat veure-hi equilibrats l'instint conservador de la pagesia i la força progressiva de la indústria, la sanitària saba de la tradició i el bull de la nova vida, que deuen ésser dues forces molt essencials de la societat, i que em semblava veure ben caracteritzades en el renaixement de Catalunya. Mes en arribar a Vilanova, he vist més en gran aquestes coses, modificades per un tercer element, per mi extraordinàriament misteriós, que és el mar. Una de les tres parròquies ja porta aquest nom, i té fesomia pròpia amb aquells trets tan saborosos de les platges pescadores. Mes, entrant vila endins per aquells carrers d'aire tan distingit, es veuen arreu cases aristocràtiques de mitjan segle passat, els noms de les quals han ressonat profundament en la nova vida catalana, i em diuen que gairebé totes són filles del mar, perquè van bastir-les homes enriquits en el comerç marítim. Vet aquí, em deia a mi mateix, un nou element de vida, essencial de la nostra terra, que tu no coneixies, i que tanmateix és d'una potència considerable.

Emperò el meu discret acompanyant, vilanoví de mena, i home de gran discreció, em feien reparar que gairebé totes aquelles grans cases, o eren tancades, o eren destinades a fins molt diferents de la noble vida familiar que les havia fundades; i preguntant les causes d'aquest fenomen, que a l'aire

distingit d'aquells carrers hi barreja un caient de melangia i tristor, vaig sentir dels seus llavis dues paraules fatídiques que em van fer l'efecte d'una sentència funeral: el joc i el luxe. Aleshores va semblar-me veure el flux i reflux de les ones del mar: allò que una ona porta, una altra s'ho entorna; i per contrast, la fixesa eterna de les muntanyes, plantades d'oliveres i garrofers, i de la plana, espone-rosa d'hortes, vinyes i sembrats, d'on neix una font de vida sanitària i inestroncable, encara que modesta, austera i a estones heroica. Allò se n'ha anat, pensava jo, i això dura, i sentia una dolça simpatia envers la parròquia de La Geltrú, que potser és la més remarcadament pagesa, perquè també és la més antiga i com mare de la Vila-Nova.

D'ací i d'allà s'alcen per damunt de les cases les xemeneies de les fàbriques, balderes ara que l'electricitat ho mou tot, i per això no tan pretensioses com quan es coronaven amb aquella tofa de fum, sense renunciar, però, al seu aire de domini. Les corrues de gent que passen pels carrers a l'hora de la sortida i de l'entrada semblen un exèrcit dominador, més que dominador potser exterminador, quan hom es figura aquestes multituds en dies de batalla.

Indústria, comerç, agricultura: deuen ésser les tres forces econòmiques capitals de la societat, que tants mals de cap donen als sociòlegs quan volen trobar les lleis de quiscuna, i més encara quan busquen les condicions d'harmonia entre elles mateixes i amb aquelles altres valors morals i religioses que sempre han estat, són i seran les pedres cantoneres dels pobles. Aquests problemes ferien vivament el meu esperit amb una magnitud i complicació tan aclaparadora que a estones allò em semblava un enigma torturador, i la sociologia que té d'endegar aquestes forces, com si fos un nus entrelligat de qüestions insolubles. També aquí van venir als meus ulls uns fets i unes coses senzilles que van assere-nar-lo.

Jo pensava trobar la casa de D. Manuel Marqués com un palau. Ell és — pensava jo — un gran fabricant, i sabia demés que el seu avi era un d'aquells que s'havien llençat mar endins per tornar a enriquir la terra amb els seus capitals: esperava, doncs, entrar en una gran casa com aquells casals misteriosos que veia pels carrers, no tancada com aquests, sinó plena de vida. Plena de vida, sí, vaig trobar-la, amb una fillada que arriba a la tercera generació, però tan modesta com la de qualsevol pagès benestant. Vaig veure el retrat del fundador, de l'avi que va tornar de l'Havana: un vellet simpàtic, ple de modèstia, i d'un mirar dolç i penetrant. D. Manuel me l'ensenyava amb un amor i veneració edificants, i l'endemà va portar-me a veure les terres que havia comprat tornant de Cuba. Va dubtar entre fincar-se en les hortes que aleshores ocupaven l'actual Plaça de Catalunya de Barcelona, i una arreconada heretat de Cunit, i trià aquesta, no pas perquè no preveïés que les terres barcelonines pujarien de preu, sinó per això precisament, perquè tenia por que les hortes aviat es tornarien diners, i els diners rodolarien i fugirien de les mans. Ell va preveure la trista història de moltes cases riques de Vilanova fundades al seu temps, i va desitjar que la seva fos més duradora, precisament perquè fos més humil. Quina pro-

funda sociologia! Va comprar, doncs, la finca de Cuní, i cada dia de bon matí hi anava amb un burret, i D. Manuel m'ensenyava amb una tendra emoció "la barraca de l'avi", una d'aquelles barraques roqueres que amb tanta habilitat construeixen els nostres pagesos, i que és conservada amb gran respecte i veneració. El nét guarda les tradicions de l'avi ple de seny, i a cada fill i fins a algun nét ha procurat la seva finca rústica que sigui la soca i arrel de la família.

Acostant-nos més a l'actual família obrera de les Fàbriques Marquès, hom troba pertot el que diu la paraula família, és a dir, una cordialitat que no la poden pas donar els sistemes d'organització social que ens ensenyen els llibres. L'organització hi és certament, però no ha nascut pròpiament de teories econòmiques, sinó d'un esperit paternal, fill legítim i natural de l'amor cristià. Els reglaments ben calculats poden donar un funcionament exacte, com el que veig aquí; però aquesta escalfor més consoladora que l'auxili econòmic, neix directament dels cors, que certament no es regeixen per reglaments sinó per l'amor. I aquest amor és el que aquests dies es veia guspirejar de l'un cantó i de l'altre. Haurieu vist amb quin senzill afecte i respectuosa veneració s'acostaven els treballadors al seu amo, felicitant-lo per la memòria del cinquantenari i per la festa del seu Sant. Les criatures mateixes, que no s'enganyen mai quan es tracta de descobrir on hi ha un cor bo, corrien pels carrers quan veien passar a Don Manuel, i li besaven la mà com si fos el seu pare. De cap manera vull negar l'efecte educador de les institucions obreres ben muntades — aviat diré dues paraules de les que hi ha en aquesta fàbrica cinquantenària —, sinó per remarcar que em semblava encara molt més poderosa la força personal que s'irradia d'un esperit que viu plenament la vida evangèlica.

La casa té organismes de vida econòmica i moral molt ben muntats. Es pot dir que sempre ha anat a l'avançada no solament de les lleis obligatòries dels governs, com és ara en el retir obrer, sinó també de la pràctica dels sociòlegs més generosos i experimentats, encara que les coses s'han fet sempre quietament i sense propagandes. Però és que a mi em sembla veure que aquestes coses es poden fer de dues maneres molt diferents: automàticament, per un engranatge de reglaments freds, o bé vivament, per l'impuls amorós que ve del cor, i no s'atura mai, i envia les seves onades de sang calenta fins a les últimes cèl·lules del cos. I aquesta crec que és la característica del que he vist i tocat. Posaré algun exemple que declari pràcticament el meu pensament.

Hi ha muntades unes escoles per nens i altres per nenes, unes de dia i altres de nit. En aquestes escoles, com és natural, es fan les seves festes, com és ara de primera comunió o els exàmens de fi de curs. Un teòric de la sociologia no dirà sinó que això es faci segons lleis escolars que ell tindrà ben meditàdes, i amb això creurà haver arribat a la darrera perfecció; però aquí jo veig que, quan acaben els altres, l'amo tot just comença la seva obra personal. La primera comunió sempre procura, si és possible, que la facin plegats els nens de la fàbrica amb algun de la nombrosa generació dels seus néts, i ell cuida personalment del vestit de cada u, del lloc que ha d'ocupar a l'església, de l'esmorzar que han de pendre ells i els seus acompanyants, i d'infinits detalls

que només repara un amor ple d'atenció i sacrifici. Els exàmens de les diferents classes plenes de mà'nada són llargs, duren dies i algunes hores cada dia. Veureu com l'amo assisteix a tots, i escolta a cada u en particular com si fos tot sol, i mira l'efecte que fa al seu pare o a la seva mare, i tria els premis que poden éser més acomodats, perquè coneix individualment a cada criatura.

Anem a la gent gran. Es llei social, que diríem, l'assistència dels malalts; però és amor de pare cristià tenir persona de tota confiança que s'assabenti de les necessitats de cadascú, i els visiti, i aconsoli, i doni compte de tot. Donar per Nadal unes estrenes, és cosa que molts ho fan; però buscar coincidències que augmentin l'alegria, només ho inventa l'amor. Tenir una llista dels treballadors amb el sou que guanyen, és cas de pura administració; però tenir aquesta llista per commemorar els sobresous dels qui han fet actes d'especial virtut, i per saber on paren tots els qui han treballat a casa aquests cinquanta anys, és obra de molta caritat i estimació. Ajudar en temps de fortes crisis els qui pateixen necessitat, pot ensenyar-ho la freda obligació o la virtut dreturera; però fer-ho de manera que ningú se senti molestat pel mateix gest benèfic, és delicadesa d'amor. Finalment, pagar fidelment al treballador el seu jornal és deure de justícia; però veure l'amo que sempre és el primer i més diligent en la feina, crea una cordialitat cristiana exempta d'enveges i males voluntats. Cal afegir que tota la família Marquès, primerament l'esposa i la germana, després els fills, els gendres i els néts, participen del mateix esperit evangèlic i ajuden poderosament al Cap de casa.

Com demostració de l'esperit que ha informat sempre tal casa, i particularment de la importància conscient que s'ha donat a l'acció personal de l'amo, vull copiar una part d'un senzill parlament fet per don Manuel Marquès als contramestres de la fàbrica reunits en la seva cella de Montserrat el dia 14 de juny de 1902, en la memorable romeria dels 25 anys. Els parlava del desig de tenir amb ells una entrevista cada festa, i deia: "Vull que procureu veure'm i que seguiu comunicant-me totes quantes coses convingueu relatives al treball, com i principalment les referents a les persones que formen la secció al vostre càrrec confiada; puix si bé ja moltes d'elles vénen directament a trobar-me, altres n'hi ha que per temor de cansar-me deixen de fer-ho, i com el meu objecte és estar en constant comunicació amb tots els obrers de Casa, per això desitjo veure-us sovint a vosaltres, puix sou els naturals encarregats de fer-me arribar les aspiracions i necessitats de tot orde de què tingueu coneixement.

"No oblideu que si a Casa des de fa alguns anys es frueix de pau i bona harmonia entre l'amo i els treballadors, no es deu tan sols a millores materials ni a les mateixes atencions que es troben a Casa (1), sinó més bé a les millores morals que he dut a cap, fent que el treballador no fos conegut a Casa només que pel número de la seva màquina, sinó pel seu nom, per la seva persona, per la seva conducta moral i religiosa; i fent que ell no conegués el seu principal per referències, sinó per relació directa i afectuosa, puix tant jo, com ma esposa, com tota la meua família, estem sempre amatents a ajudar-lo i afavorir-lo en tot el que convingui. Per això tinc interès que vosaltres m'ajudeu en aquesta tasca, no servint

mai de barrera entre el patró i l'obrer, sinó més bé de pont perquè puguin comunicar-se. Vosaltres heveu de ser els naturals intermediaris entre els obrers i jo, que no hem de tenir intermediaris de fora, que, com succeïa abans, no ens portaven més que disturbis i perjudicis. La societat l'hem de formar tots plegats; les millores les hem de buscar, vosaltres dintre la justícia, jo dintre la caritat al pròxim que m'ensenya la Religió santa en la qual hem nascut, i la qual hem de seguir i fer reflorir pertot, puix sols ella pot fer de l'amo el pare del treballador; advertint-vos que, si mai per mai em veïés contrariat en aquests propòsits, primer deixaria d'ésser fabricant, que comportar l'abandonar-los" (2).

Dues vegades, en les negres etapes de conflictes socials que tots recordem, per imposicions que neixien de dalt o de baix, els propòsits d'ésser pare dels treballadors foren greument contrariats, i D. Manuel, fidel a les seves promeses, tancà la fàbrica, la qual, gràcies a un concurs de la divina Providència que arribà a semblar miraculós, s'obri sempre amb major prosperitat. Déu continuï beneint sempre aquesta casa cristiana, i doni molts anys i bons al

seu pare i patró, i molt particularment que concedeixi a tots el poder acabar aquestes festes cinquantenàries de l'any jubilar amb el bon esperit i santa alegria amb què han estat començades.

Perdoneu-me, estimat amic, que contra els meus propòsits m'he tornat a allargar més del que és convenient. Preneu la bona voluntat que m'ha mogut a escriure-us aquestes lletres.

Affm. amic i servidor en Jesucrist,

V. DE T., Prev.

(1) Es referia, diu una nota del llibre, al fet que durant aqueixos últims anys s'han establert classes de pàrvuls i elemental per a les filles dels treballadors, i demés nocturnes per a les noies obreres, i per als nois dels treballadors classes elementals i nocturnes; s'han instituït també jubilacions per als vells; socorsos de metge, medicines i aliments als malalts que ho solliciten; ajuda de costa per a defuncions; pensions per a didatges o mainaderes, segons el cas; premis semestral a la producció; imposicions a la Caixa al 5 per 100 anual, i avenç de quantitats als qui ho necessiten sense cap interès." Notem que això es deia i es feia molt naturalment, sense èmfasi ni propagandes, l'any 1902.

(2) *Record de la romeria a Montserrat*, pàg. 90-92.

Opinions d'altri

Lord Balfour ha publicat a *La Veu de Catalunya* un notable article sota el títol *Individualisme contra Socialisme*, en el qual demostra perfectament que el socialisme arruïnaria la nació que l'implantés.

Referent al que pot fer un Govern en la vida social ordinària (al qual els socialistes li encarregarien tot), escriu aquest interessant i molt intencionat paràgraf:

"Què és, doncs, que, en el concepte de la majoria de nosaltres—si ens hem de situar a la banda individualista o bé a la banda anomenada socialista—què és, doncs, que, als que som individualistes, ens sembla tan profundament errat en la visió socialista de la societat humana? No és pas, naturalment, el reconeixement del fet que la societat humana és una societat; sinó que les institucions polítiques d'un país, el Govern organitzat d'un país, ens semblen la pitjor forma social per encarregar-se, no diré pas de tot, sinó d'una part molt important de l'esforç industrial humà. En un país com Anglaterra, no hi ha ningú, o gairebé ningú que faci res per a ell mateix. Un gran nombre de treballadors nacionals constitueixen, potser, una excepció: treballen per a ells mateixos i per a llurs famílies; però si aneu pels carrers i mireu tota la gent que passa a riades al costat vostre, pràcticament ningú d'ells no ha fet res per produir aquelles coses que consum individualment. No han fet llurs sabates, ni llurs vestits, no han conreat el blat que produeix el pa que mengen, no han pastat aquest pa. Examineu tota l'esfera del consum humà, des de les coses que he esmentat indispensables a la vida, fins als majors refinaments, i veureu que cap individu en la moderna societat econòmica no treballa per a ell mateix. Un treballador agrícola en una masia corrent és molt probable que no hagi contribuït poc ni molt a la producció de l'aliment que consum, a la preparació ulterior d'aquest aliment. Treballa per a un sistema que ha anat formant-se, i del qual hem de refiar-nos enterament per a totes les coses que ens mantenen la vida.

Aquesta tendència creix. A mesura que progressa la societat humana, augmenten més i més les coses que cada individu necessita per a ell i per a la seva família, i, en canvi, treballa individualment en un nombre més limitat de coses. Considerem, per exemple, un guarda-vies de fer-

rocarril. La seva tasca individual consisteix únicament a accionar les palanques—un deure ple de responsabilitat i àdhuc, diria, molt difícil—; no fa altra cosa sinó treballar movent palanques en la seva caseta. Dóna la plenitud de la seva contribució a l'esforç productiu de la col·lectivitat a la qual pertany, però ni ell, i és molt probable que ni la seva família, no consumeixen res que hagin produït ells mateixos."

Després afegeix Lord Balfour:

"Això significa que el que cerquem com a col·lectivitat és l'eficiència general de la producció. Em sembla que concedim una importància completament indeguda a discutir com han de dividir-se els beneficis d'un grup determinat després de produït el blat o el carbó. Això és una qüestió important, però no pas la qüestió vital o fonamental. Si una col·lectivitat és realment eficient i productiva, podeu estar segurs que les unitats que la integren en seran millores, no tant com voldríem, no tant com ho seran llurs fills, si el progrés industrial pot seguir el seu curs natural; però són gent que els uns es refien de l'activitat dels altres, i tots plegats constitueixen l'eficiència general de la col·lectivitat a la qual pertanyen, i de la qual depèn absolutament llur pròpia prosperitat.

Ara bé: què significa això? Significa que els que ens anomenem individualistes i dissentim dels que s'anomenen socialistes no tenim ni un sol moment la intenció d'insinuar que la producció pugui realitzar-se sense les societats, sense els homes treballant en cooperació. La cooperació pot ésser de diversos tipus i de diverses menes. Però, naturalment; tot individualista admet que la producció és deguda a la cooperació, i quan diem que no som socialistes, això no significa que siguem contraris a l'opinió que la producció no hagi d'organitzar-se socialment, que només pugui organitzar-se socialment; el que diem és que, si heu d'escollir una determinada forma social, o unes determinades formes socials per organitzar la producció, la menys eficaç que podreu trobar és aquella forma social que fou creada per a unes finalitats completament diferents. La forma social anomenada Govern, Administració o Burocràcia, digueu-ho com vulgueu, però, sigui com sigui, organització política, és la pitjor forma social que existeix per a dirigir aquells esforços industrials, dels quals després de tot, depèn l'existència mateixa de la col·lectivitat."

Fets de la setmana

L'emprèstít de 500 milions de títols amortitzables al 4'50 % es cobrí prop de cinc vegades. El Banc d'Espanya dona, a l'efecte, tota mena de facilitats. Es nota que entre els milers de subscriptors figuren diverses societats obreres.

L'excitació produïda entre les classes treballadores per l'impost d'utilitats s'ha calmat del tot. El Govern, amb tal de què no falli el principi d'autoritat, estudiarà benèvolament totes les reclamacions que s'han presentat i es presentin contra l'aplicació de l'impost i procurarà resoldre-les sense lesionar els interessos del treball ni els de l'Estat.

Coincidint amb els avenços ben notoris del projecte sobre Lleis Constituents, que porta a cap la Comissió corresponent de l'A. N., s'ha fet una enquesta periodística sobre la forma i manera de normalitzar la política espanyola amb vistes a l'esdevenidor. Les respostes més serioses i d'algun prestigi publicades aquests dies preconitzen el retorn als motllos canovians i a la vella democràcia, no ben definida encara. El Govern deixa dir i permet judicis no molt compatibles amb el rigor de la censura, per a fer-se càrrec del sentir nacional i orientar-se bé, segons diuen els seus òrgans oficiosos.

Sembla que tira endavant la formació del partit lliberal-socialista per a pendre bones posicions de cara a la política post-dictatorial. Els antics conservadors caciquistes prenen peu d'això per a fer campanyes de recrutament i preparar-se a les noves lluites, que creuen seran aferrissades.

En Romanones patrocina unes Corts Constituents que ho revisin tot, fent-ne bugada.

Ha revestit importància la reunió d'autoritats administratives fiscals sota la presidència d'En Calvo Sotelo. Aquest ministre els ha recomanat molt de zel en la gestió llur, però indicant-los que tractin bé als pobres contribuents i procurin la seva cooperació per tal de suavitzar la marxa de l'organisme recaptari i fer-lo més eficaç.

A Noruega acaba de triomfar el partit dels obrers. El partit laborista ha format gabinet per si sol. Un dels llocs principals l'ocupa un obrer flequer. Ço que primer ha resolt ha estat l'abolició de l'exèrcit, començant per abolir de prompte les pràctiques militars. El món diplomàtic resta sorprès d'això, però els nous governants noruegs diuen que cal governar sincerament.

El succés de la setmana ha estat el canvi de discursos entre Stressemman i Briand sobre el veritable sentit de la pau després del tractat de Locarno. Els dos grans homes d'Estat tenen raó en ço que manifesten. El primer diu que no casen bé les estipulacions de Locarno, amicals i francament pacifistes, i el seu natural seguici de tractats i relacions normals i cordials; amb la permanència de l'exèrcit d'ocupació de la Renània i la seva rècula d'odis i dependis; opinió que comparteix tota la premsa anglesa i bona part de la premsa mundial i, demés, també alguns diaris francesos. El segon, Briand, con-

testa que aquest és el desideràtum general, però que les coses no estan prou madures per a portar-ho a cap. Alemanya té de traduir amb garanties tangibles, definitives, el seu innegable bon esperit, però no oblidant el Tractat de Versalles, que és llei per a les dues parts i té a França lligada amb les seves aliades de la S. S. De totes maneres, mentre hi hagi exèrcit d'ocupació, la pau, diuen els alemanys, estarà en perill.

Stressemman insisteix en els seus propòsits enèrgicament, però els francesos no es deixen convèncer. És d'advertir que els dos grans polítics tenen darrera seu dos grans pobles, unànimes en les respectives actituds dels seus portaveus.

És opinió general que aquesta magna discussió internacional farà donar bones gambades als dos pobles en el camí de la pau, malgrat tot.

Del Congrés panamericà de l'Havana una nota interessant ha estat la derrota soferta pel govern mexicà, que demanava l'ajut comú de totes les nacions aliades a la nació que es veïés mai amenaçada per rebel·lions polítiques perilloses, que és, cabalment, el cas de Mèxic on la política demoníaca del seu president ha sublevat fins les pedres. Altra nota bona es la proclamació de la independència de totes les nacions, per dèbils que siguin, allí representades. El delegat ianqui féu de les tripes cor i assenti i ratificà la proposició.

No es parla gaire de les guerres civils de la Xina, si bé se'n contenen horrors pitjors, si cap, que els de Mèxic. Allí on posen els peus els soldats comunistes, instruments dels soviets, ja no hi torna a créixer l'herba. No hi queda res viu. Sortosament les grans potències estan ja d'acord en la qüestió xinesa i han aconseguit posar a cobert de vandalismes de tota mena la major part dels interessos de la civilització occidental allí en perill.

El conflicte que durant algun temps fou molt agut entre el Vaticà i Xecoslovàquia, ha estat satisfactoriament resolt. Un *Modus vivendi* força honorós per l'Església ha estat signat entre les dues potències. La carrera de triomfs diplomàtics que l'actual Pontificat registra, en compta ja un altre. Altres se n'esperen...

La premsa japonesa comenta un xic irònicament el nou programa naval militar dels Estats Units. No creu en els 25 milions pressupostats per a la construcció dels nous creuers lleugers, ni en les meravelles que els ianquis tant ponderen, ni amb els canons espaventables de què han d'anar armats.

La premsa anglesa tampoc acaba de pendre's seriosament aquest enorme *bluf* guerrer dels Estats Units, si bé el cap del partit liberal anglès es mostra massa pessimista d'aquesta cursa d'armaments navals competidors. La història proclama que mai acaba en pau...

El formidable debat financer que ha tingut lloc a la Cambra francesa ha terminat amb una veritable apoteosi per l'home providencial que ha lliurat a França de la bancarrota. Poincaré s'ha vist aclamat àdhuc pels seus enemics.

Allunyada d'aquest perill, ara França vol lliurar-se als afers de la pau amb Alemanya. Ja es parla d'un emprèstít germànic de deu mil milions de marcs or per a obtenir l'evacuació de la Renània i saldar molts comptes pendents. *L'argent fait tout.*

Noticiari

Espanya

La Diputació d'Almeria es proposa portar a cap la repoblació de la província. Feina té.

—La Caixa d'Estalvis i Mont de Pietat de Salamanca té 22 milions de pessetes i n'ha guanyat, l'any passat 271.000.

—La premsa catòlica dona compte de la celebració de la festa del Patró dels periodistes catòlics, Sant Francesc de Sales, arreu d'Espanya. Cada any arreplega més.

—En el "Centro Obrero" de Badajoz s'han sortejat dues cases, a la construcció de les quals contribuïu decisivament el P. venerable Prelat d'aquella diòcesi.

—Durant la darrera setmana la Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvis ha cobrat per impositcions d'estalvi 5.626.609 pessetes, i ha pagat per reintegres d'estalvi 4.017.349 pessetes, de la qual cosa resulta una diferència de 1.609.260 pessetes a favor de les impositcions. En la mateixa setmana s'obriren 1.064 llibretes noves.

—Ara que es parla tant d'homes socials i de benefactors del poble, bo serà recordar el nom d'una dama barcelonina que en vida (després de morir les almoines no tenen gràcia) distribuïu, sàviament i santa, la seva quantiosa fortuna en obres catòliques, socials, religioses i benèfiques fins a l'extrem de morir pobra: Na Dorotea de Chopitea i de Villota, vídua de Serra.

Amb motiu del recent trasllat de les seves despulles al temple de Maria Auxiliadora, de Sarrià, s'ha recordat la vida exemplaríssima de Na Dorotea i la seva heroica generositat, per damunt de tota ponderació. L'acte del trasllat fou magnífic i enternidor.

La causa de la seva beatificació prossegueix normalment: és creença ben fonamentada que serà portada a bon terme.

—La Diputació de Segòvia té en estudi la repoblació forestal d'aquella regió. Es veu que els nous ingressos donen empenta a aquests organismes que abans no feien més que vegetar i malcuidar les cases de beneficència.

—Dos assembleistes gaditans, de l'A. N., han aconseguit del Govern 2.100.000 de pessetes per a la fundació de 207 escoles distribuïdes en 42 poblacions.

—El Govern s'ha preocupat molt de proporcionar còmodes i barats estatges per a les classes militars.

El projecte de decret relatiu a les Junes d'administració i construcció d'estatges per a generals, caps i oficials i classes de segona categoria en les capitals de les vuit regions militars de la Península ocupà gran part de l'últim Consell de Ministres.

Té la novetat aquest projecte de cases econòmiques, que, a diferència de les altres d'aquesta naturalesa, els estatges no passaran a ésser propietat de tots els que els gaudeixin, perquè els militars rars vegades romanen tota la vida a causa de llur carrera en una mateixa capital. Es tracta, per consegüent, que els lloguers siguin extraordinàriament mòdics.

L'Estat dona, per al pla, solars del departament de Guerra allí on hi hagi, i ajudarà la construcció dels estatges en forma no precisada encara.

El pressupost per aquest primer pla de construcció en les vuit capitalitats de les regions és de 25 milions de pessetes. Per a l'amortització d'aquest capital i dels seus interessos es compta en gran part amb els lloguers que produeixin les cases, abonant l'Estat la resta.

Aquestes cases econòmiques es distribuïran en tres grups: un, per a generals i caps; un altre, per a oficials, i un altre per a classes de segona categoria.

S'establirà una Junta central a Madrid i una Junta a cada regió per a donar forma a aquest pensament.

Es calcula que a Madrid es podrà donar habitació amb aquest pla a més de 400 famílies i a 100 en les altres capitals. Solament de les capitals de província s'exceptua la de Barcelona on es considera que el nombre aproximat de cases és igual al que es pugui construir a Madrid.

—A Lleyda s'ha inaugurat solemnement el Tribunal per a Nois, que té bon ambient en la ciutat del Segre i compta amb la pastoral protecció del zelós Prelat d'aquella diòcesi. L'acte va resultar força simpàtic i brillant, prenent-hi part el President del Tribunal similar de Barcelona, l'Excel·lentíssim doctor don Ramon Albó.

No dubtem que farà molt de fruit allí com aquí.

—Importants entitats del Magisteri han sol·licitat per l'eminentíssim Cardenal Arquebisbe de Toledo, doctor Segura, el nomenament honorífic de Mestre de Primera Ensenyança, en atenció als seus altíssims mèrits i com a fill de mestres que foren els seus illustrats i virtuosíssims pares.

—Segons la Memòria publicada pel Comitè executiu del Crèdit Agrícola, els préstecs fets l'any passat a les Associacions Agràries arribaren a la suma de 15.660.248 pessetes, les quals, junt amb els corresponents interessos al 5 per 100, han estat retornades religiosament.

Estranger

Les dones ianquis han protestat enèrgicament contra els vergonyosos i barbres atropells de què són víctimes les dones mexicanes pel crim d'ésser catòliques. Però com que Coolidge és amic de Calles...

—Segons estadístiques alemanyes, circulen en aquelles terres uns tres mil milions de fullets i publicacions pornogràfiques. Això sol explica la decadència innegable del famós ex-imperi.

—El govern de Xile prepara deu mil hectàrees de terreny erm per a distribuir-los, amb bones condicions, entre els cultivadors que vulguin fer-se propietaris.

—Anglaterra empeny curosament la seva emigració natural cap a les pròpies colònies o a les terres dels dominions. Aquí no ens hem de preocupar massa d'aquestes menudències.

—El Papa, portat pel seu zel ardentíssim per la pau dels nostre atribulats germans de Mèxic, ha dirigit un paternal missatge a la premsa americana a fi que busqui un remei per aquesta "catàstrofe social".

Aquest número ha passat per la censura governativa

XAROP PUIG

XAROP PUIG

preparat per Z. Puig.—RIPOLL

Antiga i acreditada preparació per a combatre les pulmonies, bronquitis, catarros, tos i totes les afeccions de l'aparell respiratori.

Seixanta anys d'èxits continus.

De venda: en totes les farmàcies i centres d'específics.

LA BIBLIA

DE

MONTSERRAT

Aquesta traducció dels textos originals de la Bíblia amb el corresponent comentari, constarà de 23 volums de més de 300 pàgines en gran format. Únicament es ven per subscripció a tota la sèrie de volums. El preu de cada volum relligat és de 30 ptes. El pagament s'efectuarà a l'entrega de cada volum.

Demaneu prospectes especials al R. Pare Administrador de les Publicacions.

MONESTIR DE MONTSERRAT (BARCELONA)

Ganivets, navalles, tisores i tota mena d'articles de tocador

Taller d'esmolat navalles i altres eines de tall

PLAÇA DEL PI, 3 (davant l'Església)

Acadèmia Cots

Direcció general: Portal de l'Angel, 10—BARCELONA

FUNDADA EN 1879

Telèfon 5041 A.-Apartat 782

CLASSES SELECTES separats els dos sexes per diferents pisos i escales

COMERÇ - IDIOMES

Procediments eminentment pràctics

CLASSES GENERALS, QUOTA MODICA

Constantment l'ACADEMIA COTS rep demanda d'alumnes per ocupar bones places

ASSIGNATURES: Teneduria.—Càlcul.—Lletra comercial.—Correspondència.—Mecanografia.—Taquigrafia.—Francès i Anglès.—Alemany.—Classificació i Arxiu.—Alts estudis comercials.—Ortografia.—Dibuix industrial.—Linguòfons.—Màquines de calcular, etc.

Companyia Transatlàntica

VAPORS CORREUS ESPANYOLS

Serveis Regulars

RAPID	} Espanya-Nova York	
DIRECTE		9 expedicions a l'any.
RAPID: Nord d'Espanya a Cuba i Mèxic		16 expedicions a l'any.
EXPRESS: Mediterrani i l'Argentina		14 expedicions a l'any.
LINIA: Mediterrani-Cuba-Mèxic-Nova Orleans		14 expedicions a l'any.
" Mediterrani, Costa Firme i Pacífic		11 expedicions a l'any.
" Mediterrani a Fernando Pó		12 expedicions a l'any.
" a Filipines		3 expedicions a l'any.

Servei tipus Gran Hotel. - T. S. F. - Radio-telefonía. - Orquestra. - Capella, etc., etc.

Per informes, a les Agències de la Companyia en els principals ports d'Espanya. A Barcelona oficines de la Companyia: Plaça Medinaceli, 8

NO POT MANCAR EN CAP CASA

LA PARAULA CRISTIANA

Revista mensual: 100 pàgs. de text

Subscripció: Un any, 25 ptes.

Mig any, 15 ptes.

Número solt, 2'50 ptes.

Administració: C. dels Angels, 22 i 24
BARCELONA

URALITA
EL MILLOR MATERIAL PER A COBERTES

FRANQUEO CONCERTADO